Sürdürülebilirlik uzmanı

Sürdürülebilirlik uzmanı, tekstil ve moda şirketinde ürünlerin çevresel etkisini izleyen, sertifika ve test belgelerini takip eden ve sürdürülebilirlik ifadelerinin kanıta dayanmasını sağlayan kişidir.

> **Söylenen her çevre ifadesi, ürün kaydına bağlı geçerli bir belgeye dayanır.**

Kart özeti

- Kompozisyonu, üretim yerini, kimyasal uyum belgelerini ve sertifikaları derler.
- Çevre ifadelerini belgeyle eşleştirir, ekiplere AB tekstil kurallarının veri ihtiyacını anlatır.
- Sezon ritmi: malzeme seçimi, belge toplama, etiket ve içerik eşleştirme, lansman, dönem sonu raporu.
- En önemli belgeler sertifika ve işlem belgesi, test raporu, kimyasal uyum beyanı ve onaylı ifadeler listesidir.
- Sertifikanın kapsamında kumaş kodunu ara; partiye ait işlem belgesini iste.
- Çevre ifadelerinin belgeyle eşleşmesi ve pasaport alanlarının kanıta bağlı olmasıyla değerlendirilir.

Bir sezonda

1. **Malzeme seçimi:** Yeni kumaş ve yeni tedarikçi için görüş: hangi belge gerekir?
2. **Belge toplama:** Sertifikalar ve test raporları; süresi dolmak üzere olanlar.
3. **Etiket ve içerik:** Pazarlamanın ve e-ticaretin ifadeleri belgeyle eşleştirilir.
4. **Lansman:** Ürün verisi pasaporta ve ürün sayfasına doğru gidiyor mu?
5. **Dönem sonu:** Raporlar, anketler ve uzun soluklu projeler: geri dönüştürülmüş elyafa geçiş, kimyasal yönetimi, ürün verisi altyapısı.

Bir iş günü

- **09.00** Belge takip listesine bakarsın: süresi yaklaşan sertifikalar, kapsamı yeni kumaşı karşılamayan belgeler. Tedarikçiye yenileme talebini yazarsın; çoğu zaman İngilizce.
- **10.00** Satın almadan yeni bir kumaş tedarikçisi için görüş isteği gelir. Hangi sertifika, hangi test raporu, hangi kimyasal uyum beyanı gerekecek; listeyi çıkarırsın.
- **11.00** Laboratuvardan bir test raporu gelir. Rapor hangi kumaş koduna, hangi partiye ait, hangi yöntemle test edilmiş; okursun ve ürün kaydına bağlarsın.
- **13.30** E-ticaretin yeni ürün metinlerini ve pazarlamanın kampanya taslağını okursun. Her çevre ifadesinin karşısına bir belge koyarsın; koyamadığını işaretlersin.
- **14.30** Lansmanı yakın ürünlerde ürün geliştirmeyle reçetedeki kompozisyonu etiket metniyle karşılaştırırsın. Kumaş değiştiyse etiket de değişir.
- **15.30** Bir ihracat müşterisi markadan tedarikçi anketi gelir: elyaf, üretim yeri, kimyasal yönetimi. Cevabı ürün ve tedarikçi kayıtlarından derlersin; bilmediğini 'bilinmiyor' diye yazarsın.
- **16.30** Avrupa Komisyonu'nun tekstille ilgili yeni bir taslağı ya da rehberi varsa resmî kaynağından okursun. Ekiplere kısa bir not: ne değişti, ne değişmedi, neyi henüz bilmiyoruz.
- **17.30** Pasaport veri haritasını güncellersin: hangi alanın verisi hangi kayıtta, kimin elinde. Kaynağı belli olmayan alanı listeye eklersin.

Elinden geçen belgeler

Belge	Kimden	Kime	Ne için
Elyaf ya da üretim sertifikası ve partiye ait işlem belgesi	Tedarikçi (satın alma aracılığıyla)	Sürdürülebilirlik	Ürüne yazılacak ifadenin gerçekten o kumaşı ve o partiyi kapsadığını göstermek.
Laboratuvar test raporu	Laboratuvar, kalite kontrol aracılığıyla	Sürdürülebilirlik ve ürün geliştirme	Kimyasal uyumu, bakım bilgisini ve ürün güvenliğini kanıta bağlamak.
Kimyasal uyum beyanı	Kumaş ve aksesuar tedarikçisi	Sürdürülebilirlik	Kısıtlı maddelere uygunluğu belgelemek.
Ürün reçetesi (kompozisyon)	Ürün geliştirme	Sürdürülebilirlik	Etiketin, ürün sayfasının ve pasaportun kompozisyon bilgisinin kaynağı.
Onaylı çevre ifadeleri listesi	Sürdürülebilirlik	E-ticaret, pazarlama, mağaza	Ekiplerin yalnız kanıtı olan ifadeyi, kanıttaki sözcüklerle kullanması.
Müşteri marka tedarikçi anketi	İhracat müşterisi marka	Sürdürülebilirlik, cevabı müşteriye	Müşterinin kendi raporlaması ve tedarik zinciri incelemesi için veri sağlamak.
Pasaport veri haritası	Sürdürülebilirlik	Yönetici ve ilgili ekipler	Pasaportun her alanının hangi kayıttan geldiğini ve nerede boşluk olduğunu göstermek.

İş akışı

1. **Yeni malzeme ve tedarikçi için belge ihtiyacını çıkar** · girdi: Satın almanın yeni kumaş ya da tedarikçi talebi · çıktı: Gerekli belge ve test listesi · teslim: Satın alma uzmanı
2. **Gelen belgeyi doğrula ve ürün kaydına bağla** · girdi: Sertifika, işlem belgesi, kimyasal uyum beyanı · çıktı: Kapsamı ve geçerliliği kontrol edilmiş, ürüne bağlı belge · teslim: Ürün geliştirme uzmanı
3. **Riskli malzeme için test iste** · girdi: Yeni kumaş, aksesuar ya da baskı · çıktı: Test talebi ve sonuçta beklenen kabul ölçütü · teslim: Kalite kontrol sorumlusu
4. **Ürün metnini ve etiket ifadesini belgeyle eşleştir** · girdi: Ürün açıklaması, etiket metni, kampanya taslağı · çıktı: Onaylı, düzeltilmiş ya da çıkarılmış ifadeler · teslim: E-ticaret uzmanı
5. **Pasaport alanlarını tamamla** · girdi: Reçete, tedarikçi kaydı (menşe), föy (bakım), test raporları · çıktı: Kaynağı belli, kanıta bağlı pasaport verisi · teslim: E-ticaret uzmanı
6. **Müşteriyle konuşan ekiplere kısa bilgi notu hazırla** · girdi: Onaylı ifadeler ve pasaport verisi · çıktı: Sık sorulan sürdürülebilirlik sorularına kaynaklı cevaplar · teslim: Çağrı merkezi temsilcisi
7. **Dönem raporunu ve veri boşluklarını yukarıya taşı** · girdi: Belge takip listesi, pasaport veri haritası, anketler · çıktı: Eksik veri, riskli tedarikçi ve önerilen adımlar · teslim: Orta düzey yönetici

Sahada sık yapılan hatalar

- **Tedarikçinin sertifikası var diye o tedarikçinin her kumaşını sertifikalı saymak.** Sonucu: Belgenin kapsamadığı ürüne çevre ifadesi yazılır. Önlem: Belgenin kapsamında kumaş kodunu ara; partiye ait işlem belgesini iste.
- **Süresi dolan belgeyi takip etmemek.** Sonucu: Etiket basıldıktan ya da ürün yayına çıktıktan sonra fark edilir. Önlem: Belgeyi ürün kaydına geçerlilik tarihiyle bağla; takip listesine hatırlatma koy.

- **'Doğa dostu', 'yeşil' gibi genel ifadeleri kabul etmek.** Sonucu: AB'de belgesiz genel çevre iddiası yasak; marka güven kaybeder. Önlem: Yalnız belgede yazan somut bilgiyi, belgedeki sözcüklerle kullan.
- **Kumaş değişince kompozisyonun güncellendiğini varsaymak.** Sonucu: Etiket, ürün sayfası ve pasaport aynı anda yanlış olur. Önlem: Kumaş değişimi reçete revizyonuyla yapılsın; revizyon sana bildirim olarak düşsün.
- **Mevzuatı ikinci el yorumlardan okumak.** Sonucu: Yanlış tarih ya da yanlış kapsam ekiplere yayılır. Önlem: Resmî metni ve Komisyon sayfasını kaynak göster; kesinleşmemişi 'kesinleşmedi' diye yaz.

Vakalar

Etiket baskısı yarın sabah. Tedarikçinin gönderdiği organik pamuk sertifikası başka bir kumaş kodunu kapsıyor. Ne yaparsın?
İyi bir cevap: Etiketten 'organik' ifadesini kaldırtırsın ya da baskıyı yalnız bu ifade için bekletirsin. Tedarikçiden o kumaşa ait belgeyi istersin; ürün geliştirme ve satın almaya yazılı bildirirsin.

Bir ürün sayfasında 'çevre dostu üretim' yazıyor. Ürünün dosyasında yalnız geri dönüştürülmüş polyester içeren ana kumaş için bir belge var. Ne yaparsın?
İyi bir cevap: Genel ifadeyi kaldırtırsın. Yerine belgede yazan somut bilgiyi önerirsin: hangi parçada geri dönüştürülmüş elyaf olduğu ve belgenin adı.

İhracat müşterisi bir marka, bir ürünün elyafının hangi ülkede üretildiğini soruyor. Elinde yalnız kumaşçının adı var. Ne yaparsın?
İyi bir cevap: Boşluğu tahminle doldurmazsın. Satın alma aracılığıyla kumaşçıdan iplik ve elyaf menşe bilgisini istersin, cevabı ürün kaydına işlersin, müşteriye ne zaman döneceğini söylersin.

Kariyer yolu

1. Sürdürülebilirlik asistanı
2. Sürdürülebilirlik uzmanı
3. Kıdemli sürdürülebilirlik uzmanı
4. Orta düzey yönetici

Sözlük

- **DPP (dijital ürün pasaportu):** Bir ürünün kimlik, malzeme, bakım ve kullanım ömrü sonu bilgisini ürün üzerindeki QR kodla açılan bir dijital kayda bağlayan yapıdır.
- **Kompozisyon:** Bir kumaşın ya da ürünün hangi elyaflardan, hangi oranlarda oluştuğunu gösteren bilgidir.
- **Menşe:** Bir ürünün üretildiği ülkeyi gösteren bilgidir.
- **BOM (ürün reçetesi):** Bir ürünü üretmek için gereken bütün malzemeleri miktar, birim, tedarikçi ve fiyatla listeleyen reçetedir.
- **Teknik föy (tech pack):** Bir modelin teknik çizimini, ölçü tablosunu, malzemesini, dikiş detaylarını ve talimatlarını tek belgede toplayan üretim paketidir.
- **Revizyon:** Bir modelin, föyün ya da maliyet çalışmasının değişiklik sonrası yeni sürümüdür.

- **SRM:** Tedarikçi ilişkileri yönetimi: tedarikçi kartlarını, siparişleri, üretim takibini ve kalite denetimlerini marka ile tedarikçi arasında ortak kayıtta yürüten sistemdir.
- **PLM:** Ürün yaşam döngüsü yönetimi: bir ürünün takviminden, tasarımından, föyünden, reçetesinden, numunesinden ve maliyetinden oluşan geliştirme bilgisini tek kayıtta tutan sistemdir.